

дуално изграђивање наставника и њихово пуно уношење у наставу доприносијети постизању још већих резултата.

У веома живој дискусији по рефератима учествовали су: Славко Бојанић, Јован Ђонових, Милан Ивановић, Томислав Жугић, Драгиша Рашовић, Душан Лаушевић, др Ђоко Пејовић и Петар Ракочевић.

Већина дискутаната се сагласила у томе да би у постојећим плановима и програмима требало нешто мијењати, посебно када је ријеч о средњим стручним школама. Напоменуто је да се планови и програми раде кабинетски и, често, на брзину, те није ни чудо што се у пракси покажу многе мањкавости. Да би се то у будуће избјегло, предлаже се студиознија израда нацрта наставних планова и програма, по могућности општејугословенских, који би се усвојили тек после јавне дискусије у којој би се могла чути и уважити ријеч људи из праксе.

Дискусија је показала да је малокоји уџбеник потпуно усвојен у школама и да су ученици често принуђени да за исти разред користе по два-три различита уџбеника, што свакако представља тешкоћу и за ученике и за наставнике. По мишљењу **дискутаната**, уџбеници су такви због тога што програми ограничавају писце уџбеника и што уџбенике обично пишу људи изван праксе — универзитетски професори. Учесници у дискусији су са задовољством констатовали да су уџбеници за III и IV разред гимназије радо прихваћени у школама. Наставници гимназија су предложили да се број часова у природно-математичком смјеру повећа.

Пошто је констатовано да успешна обрада наставе историје и

интересовање ученика за историју као предмет зависи у првом реду од личности наставника и његове стручне и педагошке спреме, препоручено је да наставници посвете много више пажње личном усавршавању, брижљивије припремању часова, већем коришћењу савремених очигледних средстава у настави и да више помажу почетницима у настави.

У даљој дискусији указано је на потребу да се секције организационо среде и да више раде на извршењу својих задатака, као и на потребу да Друштво и сви његови чланови прате и помажу рад Историјског института и *Историјски записи*.

Скупштина је усвојила извјештај о двогодишњем раду и извјештај о финансијском пословању Друштва. Усвојена су и нова правила Друштва, с тим што ће их Извршни одбор ускладити са датим примједбама. Скупштина је усвојила и предлог Душана Лаушевића да се при Извршном одбору формира група која би се посебно бавила проблемом наставе историје. Такође је усвојен предлог да мјесечна чланарина у будуће износи 50 динара, од чега 25% припада Друштву.

На крају је Скупштина дала разрјешницу старој Управи, а на предлог Кандидационе комисије изабрала нови Извршни одбор, у саставу: Радоје Пајовић, председник, Зарија Калезић, потпредседник, Славко Станишић, секретар, Бранко Бабић, Гојко Вукмановић, Јован Ђонових, Луцај Љуца, Драгомир Петрић и Петар Т. Ракочевић — чланови.

У Надзорни одбор су изабрани: Драгиша Рашовић, Петар Ненезић и Вукаштин Табаћ.

С. Станишић

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ДРУШТВА ИСТОРИЧАРА ЦРНЕ ГОРЕ

У двогодишњем периоду од протекле скупштине Друштво је настојало да своју активност усклади са садржином и циљевима цјелокупног нашег друштвено-поли-

тичког система. Развијајући своју дјелатност преко чланова и секција, Друштво је дало свој допринос образовању, васпитању и идејном уздизању омладине, припад-

ника ЈНА и осталих грађана, у популарисању резултата историјске науке и другом.

Настојећи да прате и помажу друштвена кретања чланови Друштва су активно учествовали у дискусијама око доношења Статута СКЈ, статута општина и радних организација и у спровођењу привредне реформе. У настојању да се унаприједи настава историје у школама, вођене су дискусије у секцијама, расправљало се преко штампе, било је организовано једно републичко савјетовање, учествовало се на савјетовањима и семинарима у другим републикама, а том циљу је посвећен и већи дио дневног реда Скупштине.

Обиљежавајући пригодним приредбама значајније датуме догађаја и личности из наше прошлости, Друштво је настојало да код ширег круга грађана развије патриотизам, јача идеју братства и јединства и да на примјерима живота и рада великих људи из наше прошлости укаже како се треба борити и радити за напредне идеје.

Рад Управе Друштва

На састанцима Управе одржаним у извјештајном периоду, расправљало се о разним питањима из области рада Друштва и секција; о побољшању рада и организационом учвршћењу секција, о формирању нових секција, о спручном уздизању чланства, о пропрамама, настави и уџбеницима историје, о сарадњи са комисијама за историју при комитетима СК у вези са прикупљањем мемоарске грађе, писањем хроника и припремањем пригодних публикација; о задацима Друштва, доношењу пропрама рада и извођењу појединих акција. Чланови Управе су упознати са радом Савеза друштава историчара Југославије, са припремама за IV конгрес историчара у Сарајеву, са информацијом о међународним везама и окуповима историчара, са проблемима финансирања часописа Савеза, са тезама Савезног одбора ССРНЈ „О де-

мократском развиту друштвених организација и удружења грађана“ и са закључцима савјетовања руководиоца републичких и друштвених организација, стручних удружења и друштава, које је одржано у Главном одбору ССРН Црне Горе. У вези с тим, Управа је расправљала и о мјесту, улози и раду секција и Друштва у условима спровођења привредне реформе.

Састанци Управе одржавани су рјеђе него што су то потребе захтијевале, али су то наметала ограничена финансијска средства. Због тога се за рјешавање извјесних питања Управа састајала у крњем саставу, тј. консултовани су само чланови Управе из сједишта Друштва.

Управа је пружала помоћ и одржавала контакт са секцијама највише писменим путем, изузев са секцијом у Титограду и са онима чији су чланови били у Управи. Овакав начин указивања помоћи свакако је умлиао на рад секција у неким мјестима.

У протеклом периоду Управа је настојала да што више пажње покљони унапређивању наставе историје у основним и средњим школама, подизању идејности наставе, усклађивању наставних програма и уџбеника, као и њиховом бољем коришћењу. Томе циљу био је посвећен један састанак Управе и савјетовање о програмима, настави и уџбеницима историје за основне и средње школе, које је одржано у Титограду 5. октобра 1964. године. На савјетовању су донесени извјесни закључци у вези с третманом историје у школама, о потреби усклађивања програма и издавања јединствених уџбеника за цијелу земљу, повећања броја часова историје у привредно-математичком смјеру гимназија и измјени начина полагања завршног испита.

У циљу стручног и објективног приказивања догађаја из наше најновије прошлости, Управа Друштва је, у заједници са Комисијом за историју при ЦК СК Црне Горе и Историјским институтом, организовала дискусију о *Прегледу*

историје СКЈ, која је одржана у Титограду 15. и 16. априла 1964. године. Девет чланова нашег Друштва је својим дискусијама допринијело објективнијем и научнијем сагледавању неких проблема из историје радничког покрета и СКЈ у Црној Гори.

Управа Друштва је настојала да прати и помаже развој историјске науке и стручно уздизање чланства. У сарадњи с Историјским институтом, Друштво је помагало рад на припремама за писање вишетомне историје радничког покрета и СКЈ. Постојање Историјског института у Титограду и културних установа у Котору и Цетињу Друштво је користило за дискусије о резултатима научних истраживања. У том смислу коришћени су и *Историјски записи*, који окупљају на сарадњу приличан, иако још недовољан број наших чланова. Са бројем претплата на *Историјске записе* не можемо бити задовољни. Од укупног тиража (1.200 примјерака), путем претплате се растура свега 529, од чега у Црној Гори на школе и установе отпада 178, а на појединце 153 примјерка. Још слабија је претплата на савезне часописе. *Југословенски историјски часопис* који се растура у 54 примјерка, од чега 29 добијају установе, а 25 појединци. На *Историјски преглед* претплаћене су већином школе, а укупно се у Црној Гори растура 120 примјерака. Управа је на својим састанцима расправљала о свим питањима и преко секција указивала члановима на потребу што већег коришћења стручних часописа.

Управа је настојала да обезбиди учешће на IV конгресу историчара Југославије, у чему ће, изгледа, и успјети. Пет наших чланова читаће своје радове на овом Конгресу. Представници Друштва су присуствовали Годишњој скупштини Савеза, савјетовањима, семинарима и другим научним скуповима у земљи.

Друштво је путем дискусија, предавања и тзв. „вечери историјских тема“, у сарадњи са друштвено-политичким организацијама, до-

мовима ЈНА и преко секција, обилежило готово сваки значајни датум или годишњицу из националне историје и историје међународног радничког покрета. Тако је у овом периоду обилежена стогодишњица смрти Вука Стефановића Караџића, педесетогодишњица првог свјетског рата, четрдесетогодишњица смрти Јована Томашевића, стогодишњица Прве интернационале и двадесетогодишњица ослобођења земље.

Посебно је успјело и било посјећено вече посвећено педесетогодишњици првог свјетског рата, које је Управа организовала у сарадњи са домовима ЈНА у Титограду и Никшићу.

У извјештајном периоду Управа је, са мање или више успјеха, сарађивала са Савезом друштава историчара Југославије, Историјским институтом СР Црне Горе, Комисијом за историју ЦК СК Црне Горе, Републичким заводом за унапређивање школства, домовима ЈНА и републичким друштвено-политичким организацијама.

Рад секција Друштва историчара

Наше Друштво има 13 секција и око 250 чланова. Већину чланова Друштва чине наставници историје. На захтјев да доставе извјештаје о раду, Управа је добила само извјештаје од секција у Котору, Бару, Иванграду, Бијелом Пољу и Плаву, па су и они непотпуни, изузев оног из Котора и дјелимично из Иванграда. Треба истаћи да у извјештајном периоду Управа није добила никакав извјештај нити икакве вијести о раду секција у Херцег-Новом и Пљевљима, иако им се више пута обраћала. Мора се констатовати да резултатима постигнутим на организационом учвршћењу и оживљавању рада у појединим секцијама не можемо бити задовољни. Сва настојања Управе да оживи рад извесног броја секција и формира нове тамо гдје до сада није су постојале — остала су без резултата. Да се закључити да су резултате постигле оне секције чија су руководства била главни

покретачи рада и носиоци терета. Изузетак у овоме чини секција у Котору, у којој је већина чланова активно радила.

Основна карактеристика рада већине секција јесте чврста веза са комисија за историју при општинским комитетима ОК и заједнички рад на прикупљању документације за најновији период наше историје, као и на обиљежавању важнијих датума и мјеста из наше прошлости. Већина секција у овом периоду одржала је састанке посвећене питањима програма, наставе и уџбеника историје. Неке секције су више пажње поклониле заштити споменика културе и прибављању експоната за музеје. У неким секцијама успјешно раде стручни активни у школама, који се баве питањима наставе, попуном школских библиотека и збирки и радом актива младих историчара. Секција из Иванграда је, у сарадњи са Заводом за просвјетно-педагошку службу, у извјештајном периоду одржала два семинара за наставнике историје основних школа са терена Иванграда, Рожаја и Плава, који су били посвећени проблемима наставе историје. У сарадњи са комисијама за историју општинских комитета СК, више секција је организовало дискусије о *Прегледу историје СКЈ*. Велики број чланова секције из Титограда ангажован је око израде Зборника радова о напредном покрету у титоградском срезу 1918—1945. године и око припреме Зборника сјећања о логорима и затворима 1941—1945. године.

Разноврсношћу активности истиче се секција у Котору, која је својим систематским и успјешним радом кроз дужи низ година постала значајан фактор у културном и друштвеном животу свога мјеста. За остварење свога програма рада она добија редовна средства од Општинске скупштине.

Ако сумирамо двогодишње резултате рада нашега Друштва, не можемо бити у потпуности задовољни. Управа Друштва није за неко вријеме била довољно активна, и то у првој половини ове

године, када је могла више урадити на пружању помоћи секцијама. Радом секција, изузев оне у Котору, такође не можемо бити задовољни. Секције у Бару, Иванграду, Бијелом Пољу, Титограду, Цетињу и Никшићу су с времена на вријеме изводиле поједине акције, али је последице тога рад поново замирао. За рад осталих секција недостају подаци, али по свему судећи — он се сводио на повремену активност појединаца и није имао видљивих резултата.

Ипак, Друштво као цјелина постигло је у овом периоду извјесне резултате, који би били још већи да је за остварење свога програма рада добијало већу материјалну помоћ.

Желећи да и овдје укаже на потребу формирања секција и оживљавање њиховог рада, Управа је на ову Скупштину позвала делегате свих секција и по једног представника из оних општина у којима до сада није било секција. Сматрамо да у сваком општинском центру постоје услови за рад секције, премда су они отежани, нарочито у мањим сјеверним општинама, недовољним бројем наставника у центру и отежаним саобраћајем.

Задаци Друштва

Полазећи од теза Савезног одбора ССРНЈ „О демократоком развоју друштвених организација и удружења грађана“ и од значаја привредне реформе, сваки наш члан мора схватити да је укључивање најширег круга чланства у рјешавање задатака Друштва основни предуслов даљег успјешног рада организације. Организација у општини мора бити још више основа дјелатности нашега Друштва. Отуда, од чланова, који најбоље могу учити проблеме и знати потребе грађана, треба да потиче и иницијатива за рад. Средства треба тражити на основу програма рада, друштвено оправданих и добро образложених акција, за које постоји интересовање грађана, односно одређених политичких, друштвених или привредних ор-

ганизација. Секција треба да својим пропрамом рада окупи око себе што шири круг тражана. При остварењу појединих задатака из програма рада треба настојати да се укључе и друге сродне организације из мјеста, како би се заједничким снагама боље остварили задаци, а и лакше пронашла потребна средства.

Задатак Управе у новим условима био би да координира рад секција и да их помаже тамо гдје је потребно; да сарађује са друштвима историчара из других република и Савезом друштава историчара Југославије на спровођењу задатака од заједничког интереса; да по потреби сарађује са

друштвено-политичким и стручним организацијама у нашој Републици; да на иницијативу секција организује или помаже акције од значаја за све чланове или за већи број секција, да у сарадњи са секцијама или дружим форумима и организацијама организује акције од ширег друштвеног значаја; да се брине о стручном и идејном уздизању чланства, о подизању нивоа наставе историје и да помаже развој историјске науке. — Ову своју улогу наше Друштво ће успјешно остварити само уз пуну и непосредну стваралачку иницијативу и активност свакога његовог члана.

С. С.